

„HERPLANTPLICHT VAN HOUTOPSTANDEN"

[1935.1 (492)]

Mededeling van het Bestuur van de
Nederlandsche Boschbouw Vereeniging

De najaarsvergadering van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging, die gehouden werd op 28 October 1955, was gewijd aan een bespreking van de herplantverplichting, zoals wij deze thans in Nederland kennen. Als basis voor deze bespreking dienden drie prae-adviezen (gepubliceerd in het octobernummer van het Nederlandsch Boschbouw Tijdschrift) nl. „Handhaving van de herbeplantingsplicht een noodzaak voor natuurbescherming en landschapsschoon" door Mr H. P. Gorter, directeur van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland; „Instandhouding van het huidige bosareaal in Nederland door middel van een verplichting tot herbeplanting, mede in verband met de landbouwbelangen" door Mr N. M. Zijp, secretaris van de Commissie Grondgebruik van de Stichting voor de Landbouw en „Is handhaving van de herplantplicht in enigerlei vorm met het oog op de houtproductie noodzakelijk" door Ir G. A. Overdijkink, inspecteur bij het Staatsbosbeheer. Verder een artikel in het septemnummer van het Landbouwkundig tijdschrift, getiteld „Kapverbod en Herbebosschingsplicht in Nederland" door Ir A. F. ten Bruggencate, houtvester bij het Staatsbosbeheer.

Deze prae-adviezen en dit tijdschriftartikel werden tijdens de bijeenkomst door de schrijvers in het kort toegelicht. Na de uitvoerige gedachtenwisseling, die uit deze inleidingen voortvloeide en waarbij de soms tegenstrijdige belangen tussen bosbouw en recreatie enerzijds en landbouw anderzijds wel naar voren kwamen, bleek het volgende:

A. Ten aanzien van de noodzaak om de bosoppervlakte van ons land tenminste in de huidige omvang in stand te houden, heerste algemene eenstemmigheid.

De overwegingen, die tot de erkenning van deze noodzaak voeren en die o.a. uitvoerig worden behandeld in „Verslagen en Mededelingen van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening 1954 no 2: „De plaats van het bos in de Nederlandse samenleving" en ook bij de discussie naar voren kwamen, kunnen in het kort aldus worden samengevat:

a. Houtproductie.

Onze eigen bossen voorzien nog maar voor 15% in het binnenlands gebruik aan hout. De rest (85%), ter waarde van \pm 500 miljoen gulden, moet worden geïmporteerd. Hieruit is duidelijk, dat de bosbouw in Nederland nimmer met exportmoeilijkheden zal behoeven te rekenen, — zulks in tegenstelling met de landbouw —, en uit dien hoofde kan de bosbouw er toe bijdragen om de agrarische economische positie van ons land, — die zeer kwetsbaar is —, te verstevigen.

De noodzaak van het behoud van ons bescheiden bosareaal, met

het oog op tijden van internationale spanningen (gesloten grenzen), is door het verleden overtuigend bewezen. Van betekenis is ook het feit, dat op de meeste der thans nog door bos ingenomen gronden, de houtteelt de meest economische vorm van grondgebruik is.

b. Recreatie en landschapsschoon.

Naast zijn betekenis als houtproducent speelt het bos in Nederland een steeds belangrijker wordende rol bij de recreatie.

De mogelijkheden tot recreatie in de vrije natuur of althans in een attractieve landelijke omgeving worden steeds kleiner door de voortgaande ontginning van woeste gronden, die thans in ons land een zeldzaamheid beginnen te worden. Bosbouw is de enige vorm van grondgebruik, die zonder aan de eisen van doelmatige productie te kort te doen, aan een groot aantal mensen een zeer geschikte recreatiegelegenheid kan bieden. Alleen reeds uit dit gezichtspunt, gezien de grote belangen van geestelijke volksgezondheid die hier op het spel staan, is handhaving van de huidige bosoppervlakte voor ons land een levensnoodzaak.

c. Wetenschap.

Uit wetenschappelijk oogpunt zou het verdwijnen van bepaalde boscomplexen, voornamelijk oude loofhoutbossen, met een vaak karakteristieke en veelzijdige flora, die uiterst gevoelig is voor veranderingen in de groeiplaatsomstandigheden, een ernstig verlies betekenen. Voor de wetenschap is overigens niet zozeer het handhaven van een bepaalde totale bosoppervlakte van belang, als wel het handhaven als bos van speciale opstanden of complexen. Dit zijn veelal juist die weinige boscomplexen die nog voorkomen op gronden van goede kwaliteit, die op zichzelf ook uitstekend voor landbouw geschikt zijn.

d. Ecologische invloeden.

De windkracht wordt door de bossen en beplantingen aanzienlijk afgeremd en deze invloed is in bosrijke streken duidelijk merkbaar. Dit is vooral van belang in het voorjaar, als de harde schrale winden een sterk uitdrogende werking hebben. Daarnaast heeft het bos een regulerende werking op de waterhuishouding.

In bosrijke streken kunnen daarom ook de landbouwgronden in belangrijke mate van deze regulerende werking profiteren; o.a. op de lichte zandgronden kan het bos bijdragen tot het voorkomen van verstuivingen (winderosie).

B. Algemeen bleek men van oordeel, dat bij een algehele opheffing van de bestaande herplantplicht, dus een terugkeer naar de vooroorlogse toestand, het bosareaal op ontoelaatbare wijze zou verminderen, voornamelijk door ontginning tot landbouwgrond, al liepen de schattingen omtrent de mate waarin dit het geval zou zijn, uiteen.

Deze ontginningsdrang komt in hoofdzaak voort uit sociale overwegingen daar per ha grond de landbouw meer mensen arbeid en inkomen kan verschaffen dan de bosbouw.

Mede als gevolg hiervan is het wel zeker, dat bij een wegvallen van de herplantplicht veel bosgronden zouden worden ontgonnen, die economisch beter bos kunnen dragen. Zelfs een vergaande inkrim-

ping van het bosareaal kan nimmer een blijvende oplossing geven voor het structurele arbeidsoverschot in de landbouw. Zulk een inkringing van het bosareaal zou bovendien later niet meer ongedaan zijn te maken. Daarom werd bij de huidige constellatie een wettelijke regeling van de herplantverplichting onmisbaar geacht.

- C. Men was van mening dat teneinde zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de persoonlijke bezwaren der eigenaren, een dergelijke herplantverplichting soepel zal moeten worden toegepast, onder meer door compensatieregeling en door mogelijkheid van volledige vrijstelling.
Daar de toepassing van de compensatieregeling in de ambtelijke sfeer ligt, werd grote waarde gehecht aan de instelling van een beroepsinstantie.
- D. Algemeen was men van oordeel, dat het bosbezit aantrekkelijker en meer rendabel dient te worden gemaakt door overheidsmaatregelen. In dit verband werd o.a. gedacht aan verzachting van de successiebelasting op bosbezit en financiële hulp bij investeringen, die verhoging van de houtproductie ten doel hebben.

In het licht van deze beschouwingen heeft de in de aanvang genoemde vergadering van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging de volgende resoluties aangenomen :

1. *Er dient naar te worden gestreefd dat het bosareaal van ons land in zijn tegenwoordige oppervlakte ten minste wordt gehandhaafd om redenen van :*
 - a. *houtproductie ;*
 - b. *recreatie en landschapsschoon ;*
 - c. *wetenschap ;*
 - d. *ecologische invloeden (winderosie, klimaat).**Bovendien geeft ontginning van bos geen wezenlijke oplossing voor het gebrek aan cultuurland voor de landbouw.*
2. *Herplantplicht kan bij de huidige constellatie niet worden afgeschaft. Echter dienen maatregelen te worden overwogen om voor bepaalde gevallen te komen tot een soepeler toepassing, en zo mogelijk volledige vrijstelling.*
3. *Soepele toepassing van de compensatieregeling is noodzakelijk, met mogelijkheid van beroep.*
4. *De aantrekkelijkheid van bosbezit worde door positieve overheidsmaatregelen zoveel mogelijk gestimuleerd.*